

Tulevaisuusdialogit ja Erätauko-menetelmä

ERÄTAUKO
SÄÄTIÖ

Erätauko-säätiö

- Perustettu toukokuussa 2019
- Perustajat: Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Sitra, Suomen Kulttuurirahasto, Svenska kulturfonden, nykyään rahoittajana myös Brita Maria Renlundin muistosäätiö
- Säätiössä työskentelee toimitusjohtaja Laura Arikka, asiantuntijat Efe Ewwaraye, Jonna Similä ja Valteri Tervala sekä koordinaattorit Vilja von Weissenberg ja Eveliina Alho
- Työtilana toimii Puistokatu 4 - Tieteen ja toivon talo
- Verkkosivut: www.eratauko.fi

Erätauko-säätiö

Erätauko-säätiö on yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon toimija. Säätiön tehtävänä on:

- Vahvistaa luottamusta ihmisten välillä ja instituutioita kohtaan
- Vahvistaa osallisuutta ja demokratiaa
- Vahvistaa yhteiskunnallista resilienssiä

Tätä säätiö toteuttaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa **tukemalla rakentavaa yhteiskunnallista keskustelua Suomessa ja ulkomailla**. Erityisesti mukaan pyritään kutsumaan heitä, jotka eivät yleensä osallistu.

Toiminnan tukena on Sitrassa eri alojen asiantuntijoiden kanssa kehitetty **Erätauko-toimintamalli**.

Säätiö tekee yhteistyötä esimerkiksi julkishallinnon, järjestöjen, yhdistysten, koulujen, oppilaitosten ja median kanssa.

UUTISET

26.3.2024

Hurraa! Erätauko nuorille -kokonaisuus on nyt julkaistu

“Erätauko nuorille” on kokonaisuus, joka tukee dialogitaitojen harjoittamista sekä osallisuuden toteutumista. Kokonaisuuden avulla voi kehittää omia sekä ryhmän keskustelu- ja kuuntelutaitoja. Materiaalien avulla voi lisäksi harjoitella Erätauko-keskustelun ohjaajana toimimista.

UUTISET

27.6.2024

Ihmiskaupparikosten esitutkinnan mallintamisessa hyödynnettiin Erätauko-menetelmää

Poliisiammattikorkeakoulun IHMEMALLI-hankkeessa luotiin toimintamalli, jonka avulla ihmiskaupparikosten esitutkintaa voidaan toteuttaa laadukkaasti ja yhdenmukaisesti eri viranomaisten yhteistyönä ympäri Suomen. Erätauko-säätiö fasilitoi hankkeen aikana käyty ryhmäkeskustelut.

DIABLOGIT

21.10.2022

Kokemustietoa päätöksentekoon – Tampereen seudulla liikkuvat mukana liikennesuunnittelussa

Tampereen kaupungin ja Tampereen kaupunkiseudun digitaalisen kansalaispaneeli -hankkeen pyrkimyksenä on ollut kehittää kunnille uusi osallistamisen työkalu sekä seutulaisille uusi ja helppo osallistumisen tapa. Hankkeen tavoitteena on ollut Erätauko-menetelmän avulla kuulla seutulaisten kokemuksia, ja hyödyntää tietoa konkreettisesti kaupunkiseudun liikennesuunnittelussa.

DIABLOGIT

1.12.2023

Erätauko-menetelmä korkeakouluissa: miten esimerkiksi sosionomiopiskelijat voivat hyötyä menetelmästä?

Erätauko-menetelmää on hyödynnetty osana korkeakouluopetusta eri alojen oppitunneilla ympäri Suomen. Erätauko-säätiö on käynyt kouluttamassa ja perehdyttämässä opiskelijaryhmiä menetelmään aina Lapista Helsinkiin. Tässä diablogissa HAMKin lehtori Saija Karevaaraa sekä Laurean lehtori Tanja Tikkanen-Lamminen jakavat ajatuksiaan menetelmän hyödyntämisestä osana korkeakouluopetusta.

Mitä suomalaiset ajattelevat kotimaan keskustelukulttuurista?

- 68% kokee keskustelukulttuurin huonontuneen
- 28% ei halua osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun, sillä pelkää muiden reaktioita
- 85% kaipaa lisää asiallisuutta
- 77% nauttii syvällisistä keskusteluista
- 64% kaipaa lisää mahdollisuuksia käydä rauhallista keskustelua

Suomalainen paradoksi

Vaikka kansalaisten luottamus julkisiin instituutioihin ja tyytyväisyys demokratiaan on korkealla, niiden ihmisten osuus, jotka uskovat voivansa vaikuttaa poliittisiin prosesseihin on Suomessa pieni verrattuna muihin korkean luottamuksen maihin.

OECD korostaakin, että tiettyjen väestöryhmien mahdollista syrjäytymistä olisi torjuttava Suomessa **edistämällä laajempaa sosiaalista vuoropuhelua (sitä dialogia).**

Demokratia osaksi arkea -selvitys

Sitra 2024

- Esimerkiksi konfliktien, riitojen tai häirinnän pelko tunnistetaan yhteiskunnallisen osallistumisen esteeksi kaikissa ikäryhmissä
- Selvityksessä 16 prosenttia vastaajista ilmoitti, että konfliktien ja riitojen pelko on estänyt osallistumista tällä kehällä viime vuosina.
- Tulokset osoittavat 20–30-vuotiaiden epäilevän enemmän omaa osaamistaan ja tietämystään ja uskovan useammin, että heiltä puuttuu yhteiskunnallisessa osallistumisessa tarvittavia ominaisuuksia.
- Osallistuminen tuntuu nuorista aikuisista myös kuormittavammalta ja monimutkaisemmalta ja huoli siitä, että joutuu kantamaan liikaa vastuuta, muodostuu heille useammin osallistumisen esteeksi

Huomiot kannustavat pohtimaan, miten erilaiset yhteiskunnalliset instituutiot voisivat vahvistaa 20–30-vuotiaiden, ja heitä nuorempienkin, luottamusta siihen, että yhteiskunnallinen osallistuminen ei ole liian vaikeaa eikä kuormittavaa ja että he riittävät omana itsenään.

**Tehdään Suomesta maailman
parhaiten keskusteleva kansa.**

Erätauko-menetelmä

ERÄTAUKO

Lyssna på de unga

Deltagare i dialogen:

- Li Andersson
- Emine Ehrström
- Siri Eriksson
- James Hell
- Rafiq Kabiri
- Emilia Laurila
- Aleksis Salusjärvi
- Menay Sari
- Leeroy Graafors

Initiatör:
Linnéuniversitetet
Sti Eriksson

Modulerare:
Anna Maria & Ole Engeström

Logotyp: CUTSY GO

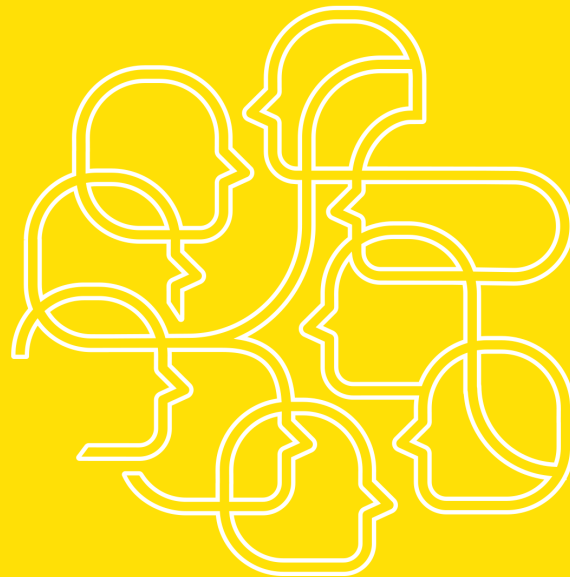
Mikä dialogi?

Dialogi on rakentava ja tasavertainen tapa keskustella, jossa tähdätään toisten ymmärtämiseen, mutta ei yksimielisyyteen.

Usein dialogissa syntyy ennalta-arvaamattomia oivalluksia ja uutta ajattelua. Dialogissa luodaan luottamuksellinen ilmapiiri ja syvennetään ymmärrystä aiheesta kuin aiheesta.

Dialogin avulla voit tuoda eri lähtökohdista tulevia ihmisiä tasavertaiseen kohtaamiseen.

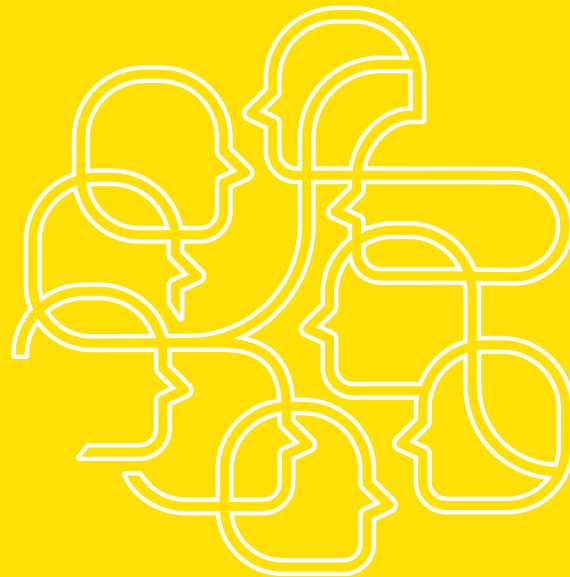
Käytä dialogia esimerkiksi osana valmistelua tai ennen ratkaisujen kehittämistä ja päätöksentekoa.

Mikä Erätauko?

- Puolirakenteellinen keskustelumenetelmä, joka on avoimesti ja ilmaiseksi kenen tahansa käytettävissä
- Kehitetty Sitrassa 2016-2017
- Tarkoituksena syventää ymmärrystä erilaisista aiheista ja ilmiöistä sekä itsestä ja muista
- Tarkoituksena voi olla myös tukea tasavertaisempaa ja rakentavampaa keskustelua
- Lukuisia työkaluja keskustelun järjestäjän ja ohjaajan tueksi
- Materiaalit ja työkalut löytyvät sivuiltamme eratauko.fi kolmella eri kielellä
- **Yli 120 000 suomalaista osallistunut, yli 500 eri järjestäjää**

ERÄTAUKO

Erätauko käytännössä?

Erätauko-keskustelun voi järjestää fyysisesti läsnä ollen tai etänä.

Keskustelun voi järjestää mistä tahansa aiheesta, josta halutaan lisätä ymmärrystä tai kun halutaan kutsua ihmisiä keskustelemaan.

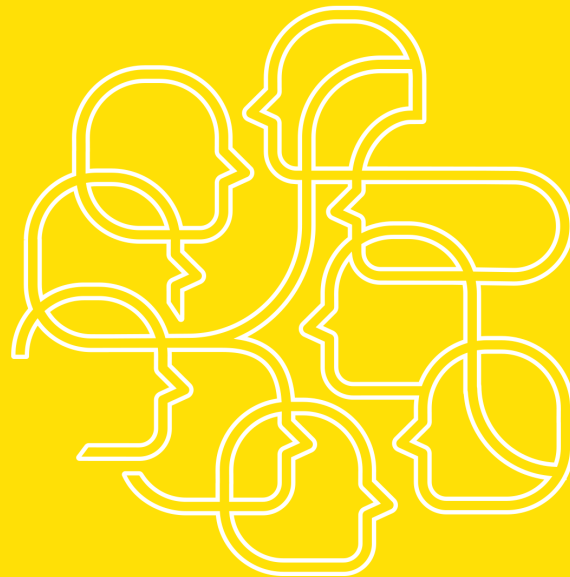
Keskustelulla on ohjaaja, joka pitää huolta keskustelun rakentavuudesta ja tasavertaisuudesta ryhmässä.

Keskustelu on **luottamuksellinen**, ellei toisin sovita.

Erätauko-keskustelussa ollaan läsnä koko keskustelun ajan eli noin 1-4 tuntia.

Erätauko-keskustelun järjestää sellaisenaan tai yhdistää seminaariin, paneelikeskusteluun, key note -puheenvuoroihin jne.

Erätauko ei ole sovittelua, terapiaa, työpaja, edunvalvontaa, konfliktinratkaisua tai kiireessä käytettävä menetelmä.

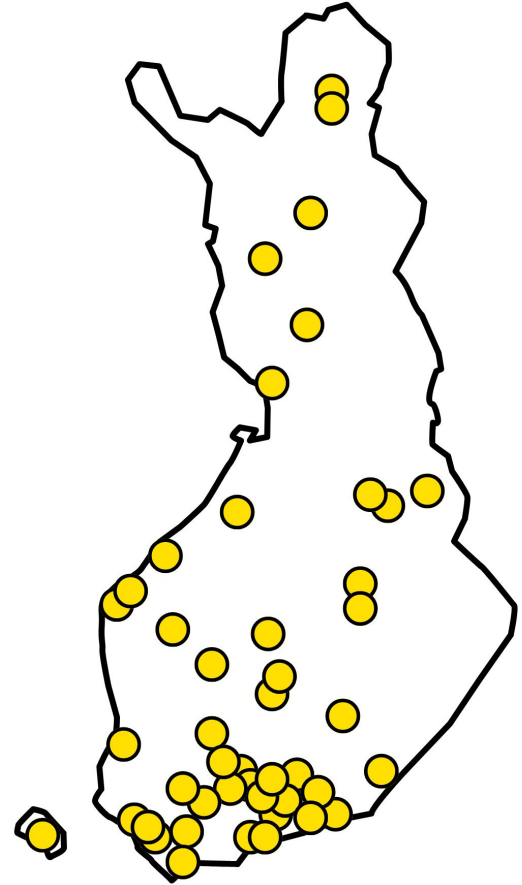
**Tulevaisuusdialogit
ja Erätauko
2024**

Tammikuun ja elokuun välillä vuonna 2024 käytiin 36 Erätauko-keskustelua Suomen tulevaisuudesta osana valtioneuvoston kanslian tulevaisuusselontekotyötä

- Kokonaisuus vastaa hallitusohjelman tavoitteisiin vahvistaa demokratiaa, osallisuutta ja luottamusta yhteiskunnassa sekä tavoitteeseen edistää lasten ja nuorten osallisuutta. Näiden lisäksi dialogisarja vastaa tavoitteeseen vahvistaa hyvän keskustelun ja mielipiteen vaihtamisen kulttuuria. Tulevaisuusselonteko toimii keskustelunavauksena seuraaville vuosille.
- Dialogeissa jokainen osallistuja sai mahdollisuuden pohtia, miten tulevaisuus näyttäytyy olemassa olevien kokemusten valossa. Dialogien anti kertoo siitä, millaiselle arvoperustalle tulevaisuuden Suomea tulisi rakentaa
- Dialogeihin kutsuttiin mukaan eri sukupolvia, eri taustoista tulevia ja erilaista arkea eläviä. Erityisesti mukaan pyrittiin kutsumaan eri-ikäisiä nuoria
- Dialogit järjesti, ohjasi ja kirjasi Erätauko-säätiö yhdessä eri toimijoiden kanssa
- Tulevaisuusdialogien kirjauksia hyödynnetään myös osana Kansallisten dialogien kokonaisuutta siten, että keskustelujen kirjat on otettu huomioon Kansallisten dialogien kevään keskustelutarjan koostamisena

- **Keskustelujen määrä: 36, joista ruotsiksi 3**
- **Keskusteluissa mukana 1 ohjaaja ja 1 kirjuri per ryhmä**
- **Osallistujien määrä: 280**
- **Osallistujien kotipaikkakuntien määrä: 51**
- **Osallistujien ikähaarukka: 12-85 v.**
- **Lähikeskustelut: 19**
- **Etäkeskustelut: 17**

Yhteistyössä:

Aivovammaliitto, FinFami ry, Finnsight-tapahtuma, Eläkeliitto, Hausjärven, Janakkalan ja Lopen lukiot, Hämeenlinnan kaupunki, Invalidiliitto, Kotkan kaupunki, Kuopion kaupungin osallisuustiimi, Kölvi-toiminta, Näkövammaisten liitto, Nätverket Bärkraft, Palvelutalo Saga Kaskenpuisto, Puistokatu 4, Reserviläisliitto, Smile-hanke, Suomen Romaniyhdistys ry, Suomi-Seura, Suopellon koulu (Naantali), Tuusulan kunta, Yhteinen pöytä -ruokaterminaali, Yhdessä osallistuen -hanke (Mikkeli), Nuorten Tulevaisuushuippukokous

Tulevaisuusdialogit 2024

<u>Min</u>	<u>Osio</u>
15	Aloitus ja esittäytyminen
	Pelisäännöt
	Virittäytyminen
	Oma pohdinta
85	Yhteinen keskustelu
5	Oivallusten kirjoittaminen
10	Oivallusten kertominen
5	Kiitos, lopetus

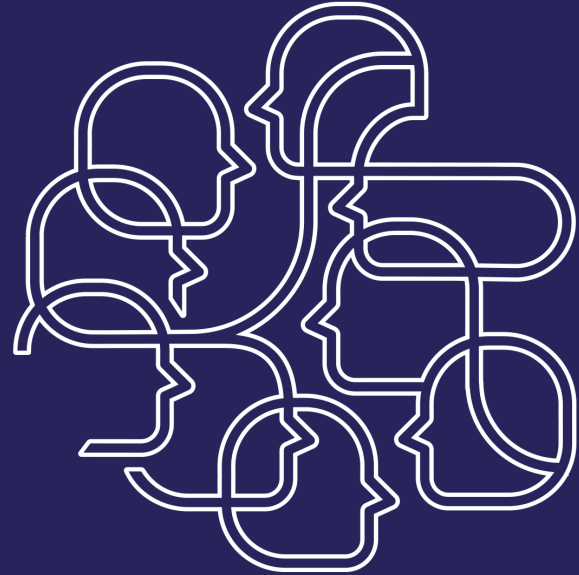
Rakentavan keskustelun pelisäännöt

- 1. Kuuntele** toisia, älä keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja.
- 2. Liity** toisten puheeseen ja käytä arkikieltä.
- 3. Kerro** omasta kokemuksesta.
- 4. Puhuttele** muita suoraan ja kysy heidän näkemyksiään.
- 5. Ole läsnä ja kunnioita** toisia sekä luottamuksen ilmapiiriä.
- 6. Pohdi rauhassa.** Anna tilaa keskeneräisyydelle.

Kolme pääkysymystä:

1. Minkälaiset asiat herättävät toivoa ja luovat luottamusta?
2. Minkälaiset asiat herättävät huolta?
3. Minkälaisessa roolissa näet itsesi tulevan kymmenen vuoden aikana?

Lisäksi ohjaaja kysyi tarvittaessa lisää syventäviä kysymyksiä.

“Pilvenpiirtäjät on niin nähty, ja nyt halutaan hiljaisuutta. Siinä olisi suomen valttikortti. Tätä olisi hyvä markkinoida. Bisneksen paikka tämä hiljaisuus, jota monet eivät ole koskaan kohdanneet.”

“Olen tänään puhunut tästä koulutuksesta, niin itselläni ei ole suvussa minkäänlaista akateemista taustaa, niin se on ollut niin tärkeää itselle, että on ollut mahdollisuus opiskella pitkälle. Nyt alkaa tulemaan ihan itku... Haluan pitää sitä lippua yllä, että suomalaiset nuoret pystyisivät jatkossakin kouluttautumaan. Se on mulle niin tärkeää, kun itse olen sen mahdollisuuden saanut.”

“Peruskouluissa on ihan kaiken näköistä porukkaa. Haluan että se säilyy.”

“Että uskallamme aukoa päätämme asioista jotka meitä vaivaavat ilman pelkoa siitä, että menetämme henkemme.”

“Suomi on ihmisoikeusasioissa ihan omalla planeetalla. Kun muissa maissa puhutaan esim siitä voiko nainen kävellä kadulla yksin.”

“Täällä ei pelkää kauheasti mitään. Koska on laki ja ihmiset uskoo sitä. Ei ole sotaa. Minun maassa on ollut sota ennen monta vuotta, olen nähnyt mitä se on. Suomi on tosi turvallinen maa.”

Toivon ja luottamuksen lähteitä

“Ja onhan meillä Suomessa tuhansia kyläyhdistyksiä jotka tekevät pienimuotoista askareta ja samalla katsotaan haja-asutusseudulla ja maaseudulla että tammikuun 6. päivä nousee savu, jos ei , niin joku lähtee katsomaan, että ovatko puut loppuneet.”

“Suomalainen sisu näkyy ja haluamme pitää yhteiskunta hyvänä, ollaan maanpuolustushenkisiä. Peruskoulutus ja sivistys on hyvällä tasolla, pystymme pitämään lintukodon jatkossakin meillä.”

“Suomessa myös nuorille on annettu mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua keskusteluun, esim. näin kuin tänään, voidaan keskustella.”

“Vi kan bygga säkerhet med vapen men vi måste börja prata också.”

“Vaikka algoritmit puskevat tiettyä sisältöä, niin silti nuoret pystyvät omilla aivoillaan ajattelemaan.”

“Ei ole mitään pelkoa tulevaisuudesta, kyllä asiat tulevat hoitumaan.”

“Tapaan päivittäin valtavan määrän ihmisiä jotka haluaa toisilleen hyvää. ihminen haluaa tehdä toisille hyvää ja se on musta ihan mahtava juttu.”

“Mikä on tärkeää Suomessa? Äkkiä sanon, että opaskoirani ja kyllä vaimokultakin. Siinä on kaksi.”

Toivon ja luottamuksen lähteitä

“Det som oroar mig är någon slags visionslöshet som är i Finland.”

“Vaadimmeko toisiltamme ja itseltämme liikaa koko ajan kaikessa?”

“Mutta tuota maaseudun väki meillä vanhenee. Meillä on Kainuun jälkeen vanhin väestö koko maassa. Väki vähenee, kun lapsia ei synny. Keskittyy taajamiin. Syntyy ongelmia palveluiden saamiseksi. Miten ne saadaan haja-asutusalueille.”

“Ois hienoa, että ois yhtäläiset mahdollisuudet terveydenhuollon osalta.”

“Mulla on ollut masennusta jo lapsesta asti, on edelleen. Kokemus on ollut, että mua on heitetty paikasta toiseen. Mulla ei ole ollut yhtä kontaktia joka kestäisi yli vuoden. Aina on pitänyt mennä uudelle ihmiselle selittämään, että mitä on taustalla.”

“Jos käytän aikaani somessa siihen, mitä julkkis laittaa perheelle iltapalaksi enkä pelaa perheen kanssa monopolia illalla, niin on siinä iso ero.”

“Yhdistetään tämä “sinusta voi tulla mitä vaan” ja sitten samalla otat idoleiksi valtavia muutosvaikuttajia, ja oikeasti harvalla on resursseja siihen. Niin tässä kulminoituu nämä kaksi yhteen: “mitä vain” -kulttuuri ja riittämättömyyden tunne.”

“Eryyisesti täällä pohjoisessa on vaikea täyttää näitä paikkoja ja saada kiinnostuneita nuoria tekemään. Onhan nuoret toivo ja tulevaisuus mutta että saataisiin enemmän nuoria kiinnostumaan tästä vaikuttamisesta.”

Huolia ja pelkoja

“Samhället börjar delas till dom som har och dom som inte har.”

“Ihmiset haluavat mennä naimisiin, ostaa talon. Nykyään kaikki maksaa niin paljon, kaikki kallistuu. Kun kävin Saksassa niin kaikki oli tosi paljon halvempaa. Eli on kallista ja siihen päälle maksetaan vielä paljon veroja.”

“Mietityttää se, että miten iso osa ihmisistä jää kelkasta.”

“Viisi vuotta sitten ei ollut tällaista ajatusta pelosta että miten minä tai joku perheenjäsenistä selviää. Ja tänä päivänä se on totta. Mullakin on pienet tulot mutta joudun antamaan perheelle pienen osan. Tottakai teen sen ettei tarvii pelätä ja huolehtia heistä.”

“Yhteiskunnasta on aina löytynyt niitä, jotka käärii hihat ja alkaa tekemään hommia. Sisukkuutta löytyy, oli haaste mikä tahansa, niin niistäkin päästään ylitte. Pitäisikö miettiä niin, että mitä itse voisin tehdä asioiden eteen, eikä aina vain etsiä syyllistä.”

“Sota aiheuttaa huolta, sota ja rintama on tosi lähellä, 1700 km päässä.”

“Tänä aamuna ensimmäiseksi tuli mieleen, että minun suomi on joillekin lapsille turvaton paikka.”

“Me aikuiset näytetään esimerkkiä lapsille ja nuorille kiusaamisesta ja vihapuheesta ja epäkunnioittavasta käytöksestä ja sitten ihmetellään, miksi lapset kiusaavat toisiaan.”

Huolia ja pelkoja

“Miten meillä on varaa hukata tällaiset 4-6h päivässä töitä tekevät osatyökykyiset.”

“Jag är uppväxt i en ännu mindre by, som hade under 50 invånare. Man önskar ju att landsbygden skulle vara livskraftig.”

“Usein sanotaan, että kun tulee uutta sukupolvea ja nuoria, niin suvaitsemattomuus vähenee. Mä oon seiskaluokalla ja se on sellainen asia, mistä mä oon kuitenkin tosi huolissani. Suvaitsemattomuus on tulossa takaisin.”

“Toisena vuonna AMKissa naapuri kysyi mitä opiskelen, minun piti sanoa liiketaloutta - sanoin liiketalous. Heti naapuri ajatteli että en osaa suomen kieltä ollenkaan. Kaikki lauseet ja sanat täytyy sanoa tosi tarkasti. Jos kielioppi ei mene täydellisesti ajatellaan heti että toinen ei osaa.”

“Pitkäänhän on ollut se romanit ei pääse pubiin tai ravintolaan, mutta nyt se on levinnyt niin että enää ei pääse kauppoihin tai kioskeille. Mä oon ite kerran myös kohdannut tämän ja ollut uhrina. En päässyt k-supermarketin puolelle ja vartijoiden saattamana jouduin lähtemään. Vaan koska oon romani.”

“Ja kun ei saa sitä samanlaista kohtelua vaikka tietää että olen Suomen kansalainen ja sama kuin muut. Varsinkin nuori voi kokea ihmisarvon arvottomuutta, että onko tämä elämisen arvoista elämää jos aina kohtaa samanlaista paskaa.”

“Olenko tarpeeksi suomalainen? Sitä samaa kysymystä olen miettinyt koko lapsuuden. Olen pohtinut paljon omaa identiteettiä.”

“Luontohuoli on myös ensimmäisiä, koska jos siihen ei kiinnitetä huomiota niin muut huolet on turhia.”

Huolia ja pelkoja

“Nyt puhutaan tulevaisuudesta, niin Suomessa ja joka maassa pitää, että kun on asunut tarpeeksi kauan, pitää voida sanoa ylpeästi, että olen suomalainen. Jos yks päivä mä tunnen olevani suomalainen, haluan sanoa sen, ja muiden ei pitäisi sanoa siihen mitään.”

“Tuntuu, ettei ole tarpeeksi kumpaakaan. Olen puoliksi suomalainen, iskä on tataari, äiti Kazakstanista, mutta en ole mitään näistä. Haluaisin vain olla ilman määritelmiä, olla ihan vain ihminen.”

“Olen vepsäläinen, en koe olevani välttämättä suomalainen, mutta tarvitseeko ollakaan?”

“Att Åland skulle vara en välkomnande miljö där man får vara ålänning om man känner sig som ålänning.”

“Me ollaan pieni kansa, elinehto on, että kaikki kokee itsensä tärkeäksi ja on arvokkaita yhteiskunnan jäseniä.”

“Kielessä on valta, osallisuus ja kokemus.”

“Mun lause on: toivoa on, kun panostetaan koulutukseen.”

“Yrittäjät on 24 h tuntia töissä. Jos meillä ei ole suomessa yrittäjiä niin missä ollaan kohta.”

“Pitää myös katsoa peiliin, jos haluaa muutosta saada aikaan. Sitä pitää myös itse edistää.”

Mihin pitäisi kiinnittää huomiota?

“Kovasti tykkään teknologiasta ja kaikesta uudesta. olen aina sanonut että ihmisen paras hyve on laiskuus koska se ajaa parempiin ja tehokkaampiin ratkaisuihin ja välineisiin.”

“Ihmiset on kuitenkin löytöretkeilijöitä, että ei me ikinä pysähdytä.”

“Suomalaisuudessa kaipaisin, että me iloittais ja juhliittais yhdessä, laulettais yhdessä Tarvitaan lisää riemua meidän kulttuuriin.”

“Mä olen maailmankaikkeudessa äärettömän pieni nanomikrobi, mutta silläkin on merkitystä mitä minä teen. “Minä maailmankaikkeudessa” kirjoitin tähän ylös. Kaikella on merkitystä, mitä me teemme. Tulevaisuus luodaan nyt.”

“Tiedeviestinnällisesti olen huolissani. Mun on pitänyt treenata sitä. Herää huoli, että ei ole ihme ettei se mene päättäjille jos me ei edes ohjeistettuna osata puhua asioita mahdollisimman selkeästi.”

“Mä haluan olla tulevaisuudessa lääkäri, ja että kaikki näkee, ettei ole vain suomalaisia lääkäreitä. Ja että näytän, että voin auttaa muita ja osaan sun kielenkin.”

Mihin pitäisi kiinnittää huomiota?

“Tulee esille, että rohkeutta pitäisi olla enemmän viedä eteenpäin uusia juttuja ja viedä niitä maailmalle. Tätä toivoisin paljon enemmän Suomesta, rohkeutta tarttua asioihin.”

“Että nuorilla säilyisi sellainen elämänhalu ja elämännälkä ja draivi eteenpäin sekä vahvistamaan omaa elämää suomessa mutta myöskin rajojen yli ja muualle päin.”

“Jos me kaikki tehdään jotain pientä ja tärkeää, niin tehdään yhdessä aika paljon tärkeää.”

“Me ulkomaalaiset jotka on asunut täällä pitkään niin haluaa tehdä tästä Suomesta parempi maa. Myös ulkomaalaiset tykkäävät tehdä Suomesta paras. Eli se maa missä asuvat niin haluaa tehdä sinne hyvän tulevaisuuden.”

“Enemmän sellaista heräsi, että suomi on täynnä mahdollisuuksia, yksilön valinta koulutukseen, työllistymiseen, liikkumiseen, toiveita herättävä ja mahdollisuuksia herätä.”

“Suomi on niin erikoislaatuisen hyvä paikka ja meille rakas.”

“Mä en todellakaan haluaisi asua Marsissa.”

Mihin pitäisi kiinnittää huomiota?

- Osallistujat kokivat, että keskustelut antoivat mahdollisuuden rauhalliseen, avoimeen ja kunnioittavaan keskusteluun. Muiden osallistujien kuunteleminen loi luottamusta ja toi toivoa.
- Osallistujat kokivat, että dialogit olivat voimaannuttavia, syvällisiä ja merkityksellisiä, ja että niissä nousi esiin erilaisia näkökulmia.
- Keskusteluissa heräsi toive, että vastaavanlaisia keskusteluja järjestettäisiin tulevaisuudessa enemmän, sillä niiden koettiin lisäävän ymmärrystä ja yhteisöllisyyttä.
- Kaiken kaikkiaan osallistujat kokivat keskustelut tärkeiksi sekä itselleen että yhteiskunnallisen keskustelukulttuurin kannalta.

